

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatálnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A Mária-kultusz pedagógiai jelentősége.

Irta és a csíksomlyói tanári kongresszuson előadta: **Pál István** apát, státsusi referens.

Uram! Tisztelt kongresszus!

Mióta a főtanhatóság képviseletében a tanári kongresszusokon megjelenek, mindenkor vettem alkalmat egy-két szóval üdvözölni a kongresszust; engedjék meg, hogy most is ezt tessek. Habár felszólalásaimban pedagógiai és didaktikai szempontok vezértek, de azokat úgy fejeztem ki, hogy lehetőleg tekintettel voltam a helyi viszonyokra is, azokra vonatkoztam, sőt motívumot is vettem azokból beszédemhez. Mindenütt volt, miből kiindulnom; van itt is.

Föltésem magának a kérdést, hogy tulajdonképpen hol is vagyunk mi most? mi ez a hely itt Erdélyben a katolicizmusra? mi a székeltség? És úgy érzem, hogy csak úgy tolnak ajkamra a felelet, hogy nem is győzők annak hangot adni, nem győzőm azt kifejezni.

Ez a hely itt Csíksomlyó, önmagában véve egy kis hely, de egész Erdélyben az egyetlen tiszta katolikus megyének legfőbb helye, amely felé áhitattal tekint minden katolikus székel és vágyik oda úgy, hogy hiányzik annak életéből valami, aki még nem járt itten.

És mi vonja annyira ide az embereket? A *csíksomlyói Mária*. E miatt annyira híres ez a hely, emiatt legkedvesebb minden katolikus székelnek; enélkül jelentéktelenebb volna

sok falunál, emiatt páratlanul jelentékeny egész székelgyűlés, sőt egyetlen az egész Erdélyben. Innen került ki a székel értelmiség legnagyobb része, nemcsak a székelgyűlésre, hanem az egész Erdélybe, sőt annak határain túl messze vidékekre is. A csíksomlyói csodatevő Mária annyit tett a székelységért, amennyit Ő rajta kívül senki és semmi. Erthető, hogy képét Csíkszegye címerébe is bevette.

Abban a munkakörben, amelyet Isten az üdvösség oekonomiájában Mária-nak kijelölt, van az isteni igaz tanításnak tiszta épségben való fenntartása sértetlenül mindennemű tévvel szemben. Ezt tette itt is, megvédvén a csíkszékelységet a diadalmasan előnyomuló tévtannal szemben, megtartván azt ősei hitében, Krisztus igaz vallásában együttesen. Ezért zárandokol a székelység minden esztendőben pünkösztör a diadal évfordulóján halálból ide Szűz Mária-hoz oly nagy számban, hogy aki nem látta, annak fogalma sincs a csíksomlyói pünkösztör bucsújárásról. Itt helyezte el iskoláit is Szűz Mária lábainál, hogy gyermekei az Ő tiszteletében, szeretetében nőjenek föl és azt innen magukkal vigyék az életbe. Valóságos központjává lett ez a hely a välös és kulturális életnek a székelység között.

Sokat lehetne beszélni az itt működött tanfélékről, az innen kikerült tanulókról, a kifejlesztett tudományos és irodalmi különösen költői munkálkodásról, az áhitatot keltő Mária-ének-

ekről, a csíksomlyói híres kancionáléről, a barátok régi nyomdájáról stb., de ezeket bármily rövidre szorítva sem vonhatom be felszólalásom feladatának keretébe. Mária nélkül azonban itt semmi sem lett volna. Itt minden Mária-nak — a Mária-kultusz-nak köszönhető. A „Mária Társulat“ már régen virágzott s a diáknak legnagyobb ünnepe az volt, ha mint szodalista Sáro-lósboldogasszony napján ascendálhatott.

És kell-e még csak kérdeznünk is, hogy ennek a szellemnek minő hatása lehetett az ifjúságra? Mária szelleme az ifjúságra! Általában az ifjúságra, de különösen a magyar ifjúságra! Ki lenne képes annak üdvös hatását megmérni s azt kifejezni? Mária szelleme nálunk nem csupán csak a jámbor vallásosságát jelenti, hanem egyúttal az erős hazafiságot is.

Mária első szent királyunk óta a mi anyánk, a magyarok Nagyszanyója, országunk — Mária országa. Ha bajban voltunk, Ő hozzáfolyamodtunk és Ő mindig segített rajtunk; Ő mindig itt volt mellettünk; beke alatt a családban, háború idején a veszélyben, imádságunk között a templomban; nincs templom, amelyben neki legalább oltára nem volna; és mennyi szobra, képe az országban mindenfelé! A költészet a magyarok Nagyszanyójáról, Pátrónájáról zengett, képe a hadizászlókon is ott lengett, ermeken és pénzekben fényelt. Egy szóval Mária neve életünk minden vonatkozásában ott volt. A Mária-kultusz nálunk egyúttal nemzeti kultusz.

T Á R C A.

A lourdesi jelenés.*

Lágyan fújó szellő esőkdossa a lombot,
Enyhe lég fűrésztli a nyíló virágot;
Közben ezüstének halk zsongása rezdül,
Mint a fodros hullám a légen keresztül.
Rózsaszirmát a szél gyengén meg-megrázza,
S a pillanat üdvét véle szaporítja.

Bernadett csak néz, néz, szíve alig dobban,
Megremeg a teste, de lelke még jobban;
S mint a harmatosság a csekély erőre,
Úgy lapul alétlan le a hideg köre.
Barlang nyit előtte s rózsák virulása,
Itt ragadja meg a látomás varázsa.

Egy esodás nőalak, lángban megfűrésztve,
Köntöse hősázból égi szépre szövö,
Derekán az öve derült ég azúrja
S aranysem olvasót perget szellemujja.
Arcán a mosolygás üdvösséggé vállik
S körülesókolja a rózsák mind egy szálig.

De kivált a lábát simítják szeliden
Virágbimbó, selymes fűszál, szellő, minden;

* Felolvastattat az Erd. r. k. Irod. Társ. március 4-én tartott felolvasó ülésén.

És a rideg sziklán esodaforrás buggyan,
Hol lábai gyengén érintik legottan.
Csillogó gyöngyét a forrás szerte hinti
S Bernadett arcát is néhány csepp érinti.

S eszmél a leányzó az elrejtéséből,
Nem tudja mi álom, mi való e képből?
Oh, de ily mosolygást álom nem hímézhet,
Csalódás nem szűrhet ilyen édes mézet!
„Ki vagy hát szépséges, sőt maga a szépség,
Ég küldötte, vagy tán maga az üdvösség?“

Igy szölt Bernadett. Mint visszarező sugár,
Égre emelkedik fel a szelid szempár;
Felel halkan a nő s arca fényben ragyog:
„Én a Szeplőtelen Fogantatás vagyok!“
S mint parányi tündérharangok csengése,
Úgy terjed a légből szava rezzenése.

„Ne félj kis leányom, nem rémitni jöttem,
Szép tiszta két szemed ne zárd el előttem!
A Szeplőtelenesség maga jött hozzátok,
Hogy eltaossa a mi csak bűn, átok.
Csókold meg a földet most engesztelésül,
S bátorodol mindjárt, a szíved megenyhül.“

S a szelid leányka e szókra lehajlik,
Megapolja a port, úgy gyengédén, alig;
Oda tapad szeme, lelke a szépségre
S halkan elröppenő fohászt küld az égre:

„Óh, jóságos Isten! Mi történik velem?
Mentem megöl a nagy öröm, vagy félelem.“

De a Szeplőtelen batorítja ismét:
„Menj haza leányom, menj haza most innét!
Imádkozzál sokat, sirj bűnbánó könnyel,
Hogy a szíved, lelked legyen tisztább, könnyebb.
És naponta újra ide látogass el,
Bátorabb kebellet, megtisztultabb szívvel!“

Azt akarom e hely legyent szent és tiszta,
Megenyhüljön, ki e forrás vizét issza;
S míg teste meggyógyul, lelkét ékesítse
Az égi malasztok üdvözítő kincse.
Itt ölekezzenek: irlalom, bocsánat,
Lángoló szeretet, töredelmes bánat!“

Mint a nyugvó napnak utolsó sugára
Biborszínt derít az ég arculatára,
S még egy kicsit küzdik a fény a homállyal
És csak úgy foszladoz a setétbe álta.
A lourdesi jelenés ily összhangba oszlott
S végül csak a forrás s Bernadett maradt ott.

De a jelenést a hír szárnyára vette
S hamar meghordozta a világban szerte;
Mint szomjas galambok, a lelkek repültek
És a forrás körül rendre települtek.
S a szent víz csak esőtrög, folyton-folyvást esőtrög
Hirdetve, hogy a Szűz irlalma nagy, örök.
Bálint György.

Nem akarok erről itt értekezni s prédikációt sem akarok tartani, mert ennek nem ez a helye. De ezeket jött fölemlíteni itt a esiksomlyói segítő Máriánál, ahol tanáraink összejöttek fontos iskolai ügyekben tanácskozni.

Az a szellem, a melyben mi intézeteinket vezetjük, az ifjúságot neveljük, az a kereszténység szelleme; ebből pedig Mária tisztelete nem hiányozhatik. Kereszténység az, a melyekben nincs meg Mária tisztelete? Kereszténység Mária nélkül nem lehet; Krisztus vallásából a Mária-kultusz ki kem zárható, abból az ki nem maradhat, nem hiányozhatik.

Ilyen jelentékeny helyet foglalván el a Mária-kultusz a kereszténységben és a hazafiságban, hagyható-e az figyelmen kívül az ifjúság oktatásánál, nevelésénél? Semmi esetre sem. Sőt az abban rejlő pedagógiai motívumok a lehetőségig felhasználandók.

Nem egyszerű pietizmusról van szó, hanem az ember életének olytán berendezéséről, hogy ne legyen metatlan Máriához. Ismerni kell Őt; tudni kell, hogy ki Ő a kereszténységben és a magyar nemzet életében, — hazánk történetében. Ez határozza meg a hozzá való viszonyunkat, kell írni bízalomra, serkent erényeinek a követésére.

Életének minden mozzanatában találunk magunknak valót, akár tisztaságát lássuk az ő szépiéletességében, akár az anyát legszentebb családi körében, akár a szenvedőt a kereszt tövében. Mindenütt Ideálunk Ő, az marad örökre az emberiségnek mindaddig, a míg adnak valamit a szűzies ártatlanságra, a míg fennmarad a családi élet és lesz szenvedés e földön. Ezt a fenségesen nagyszerű tartalmát a kereszténységnek ne használják fel az iskolában? Hol lehetnének a nevelésnek ennél hathatósabb, hatalmasabb eszközei?

Képzelmek el, Uraim, a jelenetet és lássák maguk előtt, a mikor az ifju leborul Mária előtt és igyekezik hozzá méltó lenni! Minő lelki állapot ez? Nincs pedagógiai elv és rendszer, a mely nevelő, nemesítő hatásában ehhez fogható lenne? Ezt az iskola a legaldásosabb sikerrel értékesítheti az ifjúság megnemesítésére.

És csakugyan példák mutatják a múltból, hogy mennyire kiváltak Mária fiai társaik közül viselet-, szorgalom- és egész magatartásban. Sok dicséretet hallhatni intézeteinkről, míg azokban a Mária Társulatok virágoztak. Azért valóban örvendetes azoknak szervezése ma is és kívánatos, hogy senki se legyen ifjaink közül, a ki annak jótéteményében ne részesüljön, mert a Mária-kultusznak egész nevelésünket át kell hatnia, hogy mindnyájan Mária gyermekei legyünk és mindnyájan érezzük magunkon az Ő jóságát. Mert Mária mindenkinek anyja, aki hozzá menekül; és nem atya annak az Isten, akinek nem anyja Mária.

Ma úgy tűnik fel minden körülöttünk, mintha az emberiség nevelése el volna véve, oly rossz szellem kezd lábra kapni mindenfelé. Látnunk nagyon jót is, de a jó mellett minden téren annyi rosszat, mintha a rossz került volna fölszínre s mintha a jót elnyomná. Ne engedjük ezt, mert az ellenkezik a világ erkölcsi rendjével. Mi a jóról meg vagyunk győződve; hirdessük ezt mindenfelé, öntsük azt tanítványainkba, hogy azok vigyék szét az életbe, hogy az emberiség újból jó szellemben regenerálódjék.

Mindent fel kell használunk a helyes nevelés érdekében, amit nekünk a kereszténység nyújt. Ne hagyjuk tehát figyelmen kívül nevelési rendszerünkben azt a nagy értéket se, a melyet a Mária-kultusz magában rejt úgy vallási, mint nemzeti szempontból. Meg aztán gondoljuk meg, hogy Mária a legjobb pedagógus az egész világon, Ő nevelvén Jézust, a mi isteni Mesterünket. Mi az Ő útján akarunk járni, Ő róla tanulni, mert az Ő iskolájából kerülnek ki azok a jellemek, a minőkről legközelebbi kongresszusunkon valék szerencsés szoláni és aminőkre ma nagyobb szükség van, mint bármikor valaha.

Státusunk tanárait a magyar katholicizmus ezen klasszikus földjén a esiksomlyói Szűz Mária lábánál összejövve fontos tanügyi kérdésekben tanácskozni, a főtanhatóság nevében mint annak kiküldöttje szívemből üdvözölöm és munkálkodásukra az égi kegyelem annyi sok jóté-

ménye által megszentelt templomban eső lélekkel segítségül hívott Isten bőséges áldását kívánom.

Pál István.

Választási mozgalmak Gyfehérvárt.

Lapunk múlt számában már említettük, hogy az 1905-iki januári választások alkalmával városunkban szervezkedett és megalakult „szövetkezett ellenzék”, amely a múlt alkalommal is olyan fényes erkölcsi győzelmet aratott a tiszta Dókus Ernővel szemben — most az új alkotmányos éra beköszöntével ismétlen kibontotta a zászlót s jelölte Küffer Béla drt., a ki a koalizált pártok egyedüli hivatalos jelöltje 48-as függ. programmal. Tekintettel az újonnan és reményen felül kialakult politikai helyzetre, valamint a szövetkezett pártoknak a választásokra vonatkozó egyöntetű megállapodására, mindenki azt hitte, hogy a „gyulafehérvári szövetkezett ellenzéknek”, mint kezdeményezőnek jelölésébe városunkban mindenki belenyugszik, aki igazi ok nélkül ismétlen nem ohajja a politikai szenvedélyeket lángra lobbantani s ezzel a már elsimult társadalmi kavardást ismét felbojgatni. Am ez a racionális feltevés nem bizonyult valóznak, mert a régi s z a b a d e l v ü párt, amely városunkban a rendes formák szerint még fel sem oszlott, tehát még mindig létezőnek tekintendő, gondolt egyet s minden különösebb aggályoskodás nélkül átvettelt s megalakította az a k o t m á n y p á r t o t s kimondta, hogy jelöltet is állit a szövetkezett pártok hivatalos jelöltjével szemben. Az alkotmánypárt megalakításán is csodálkozhatnánk pedig akkor, a mikor Gyfehérvárt már több egy évnél szervezve van a „szövetkezett ellenzék”, amelyben tehát az alkotmánypárt is eo ipso benne van. És különös dolognak tartjuk, hogy amidőn az ország vezető politikusi és pártjaik a haza érdekében nagyszerű testvériesülésekben egyesültek: akkor a helyi érdekű politikusok ne tudjanak megholdolni ennek a szükségszerű követelménynek. Ennek magyarázatul a t. túlóldal azt adja, hogy a „gyulafehérvári szövetkezett ellenzék”

A hamis eskü és hamis tanulás a római és kánonjogban.

Tanulmány.

Irta és az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat ülésén felolvasta:

Atzél Béla dr. kir. törvénytudományi bír.

3. §. A hamis eskü büntetlenségének kivételei a római jogban.

Azon kevés eset közé, amelyben a hamis eskünek megbüntetésébe bekövetkezhetik, habár nem is a hamis esküért, hanem az ebben foglalt más jogsértésért, — tartozik a per genium principis letett hamis eskü.

Császár idejében keletkezett és Augustus alatt gyakoribbá vált az a szokás, hogy az imperator nevével felhítták az eskütételnél.¹⁾ Egyik-másik római császár erősen kedvelte ezen szokást és követelte megtartását, Sveton egyik elbeszéléséből²⁾ maradt ránk az, hogy Caligula császár sok ártatlan embert ad metalla et bestias itél, quod nunquam per genium suum dejerasset. A kereszténység elterjedésekor is tartott még eme szokás, habár a keresztény vallást kevésbbé sértő azon formulával, hogy per fortunam, per caput vagy salntem Caesarum, quae est augustior genis. Nagy Károly már szükségesnek látta a következő rendelettel ezen szokást megtiltani: „Omnino prohibendum est omnibus ebrietatis

malum. Et istas conjurationes quas faciunt per sanetum Stephanum, aut per nos, aut per filios nostros, prohibemus.”³⁾

Később a római császárok a hamis esküben felségsértést láttak és azt ily címen büntették. Tacitus egyik művében⁴⁾ olvashatjuk, hogy Rubriust violatum perjurio numen Augusti miatt vádolták. Haszonlóképen Tiberius is felségsértés miatt vád alá helyezte azokat, akik a császár iránti tiszteletet megsértették.

A hamis esküben bizonyosságul felhívott császár iránti tisztelet megsértését verbal injuriaként vették, noha a jogászok ezt a lex Juliából ki-magyarázni nem tudták, de a császároknak kedvező senatusok így vélték a felségsértésnek tekintett eseteket büntetés alá vonhatni.⁵⁾

Heliogabal, Cáracalla és Sepímios Severus császárok substitúció⁶⁾ korlátozták a császári önkényt. A felségsértők rendes büntetése helyett — ha per genium principis esküdtek, vagy az esküvel megerősített fizetési ígéretet be nem tartották — a testi fenyíték és a vele járó infamia alkalmaztatott.

Alexander Severus még inkább előmozdította a felségsértési perek számának apasztását. Uralkodása alatt azon hamisan esküvő, aki per venerationem principis, de quodam calore vagis felhevülésében és elsietve esküdött, a büntetés-

től megkíméltett. Az Isten felhívásával történt hamis eskü büntetlenségén Alexander mit sem változtatott. Decianus a tractatus criminalis-ban⁷⁾ hat egymástól elütő magyarázatot sorol föl, amelyek mindegyike arra volt szánva, hogy a római jog határozományait a megváltozott kor-szak nézeteivel összhangba hozza.

A hamis eskü megbüntetésére további, habár korlátolt alapot nyújtott a crimen stellionatus, amely bünelekmény alatt a római büntető jogban az igazságnak megsértését és elnyomását értjük a megtevésztés által való jogtalan előnyök nyérése végett, vagis a helytelen képzelmek másban való szándékos felkeltését jogtalan előnyök elnyérése végett. Ezen bünelekmény nevével a stellionatus vagis a kieszűzésban tanusokó ügyességétől vette.

A római írók műveiben⁸⁾ adatokat találunk arra, hogy a polgári perekben előfordult hamis eskünek eseteit többször a crimen stellionatus fogalma alá vették s így a bírák kiségitő eszközként alkalmazták a római büntetőjogban hiányzó hamis eskü fogalmát kimerítő bünelekmény megtorlására.

Látjuk tehát, hogy a római klasszikus jogászok idejében a felségsértés és a crimen stellionatus fogalmába a gyakorlati jogászok a hamis esküt is belemagyarázták, úgy hogy habár a

1) Capit. gener. a. 789 c. 10. (Pertz Legg. I. p. 68.)

2) Annal. I. 73.

3) Geib. Röm. Crim. Process. 412. s. köv. 1.

4) Ulpian. I. 13. §. 6. Dig. de jurejur. 12.

1) Lib. VI. cap. XIII. n. 3.

2) 4. Dig. h. t. 47. 20. Modestini. De perjuris, si sua pigora esse quis in instrumento juravit crimen stellionatus fit, et ideo ad tempus exulatur.

1) A. P. Frieke de jurejurando per genium principis. Helms. 1768.

2) Caligula 27.

amikor Küffert jelölte, nem kérdezte meg őket, akik most alkotmánypártot szerveztek. Hát ennek az alérzékenykedésnek nem lehet elfogadni ezt a megokolását. Nem lehet elfogadni azért, mert Gyulafehérvárt ellentétben a többi városokkal még az alkotmányos miniszterium kinevezése után, még a Tisza István által az országos szabadelvűpárt részére rendezett temetés után is — fennállott, sőt formailag ma is fennáll a szabadelvűpárt, mert feloszlását hivatalosan ki nem mondotta. A gyulafehérvári szövetkezett ellenzék tehát, midőn pártértekezletet tartott (és akkoriban még nem általános gyűlést) értekezletére nem hívhatott meg hivalkodás nélkül szabadelvűpártiakat. A szabadelvű pártiaknak, márt. i. azoknak, akik régi lejárt politikai álláspontjuknak búcsút óhajtottak mondani, a bevett szokás szerint azt kellett volna tenniük, hogy a szövetkezett ellenzék pártelnökségénél *jelentették volna be belépésüket és csatlakozásukat*. Ezt nem tették. Miért? Talán derogált? Nem kutatjuk, de aztán ők se rekrimínáljanak. Volenti non fit injuria — ami itt a nolensékekkel szemben is megállhat. Így állván a dolgok, mindenki beláthat a kulisszák mögé, ha nem is a szívekbe s következtetést vonhat arra a törekvése, amely tűzön-vízen elenjelöltet akar állítani a szövetkezett pártok hivatalos jelöltjével szemben. Hogy kapnak-e? az más kérdés. Mert hogy Kossuth F., egy Darányi I., egy Zichy Aladár mint a szövetkezett pártok elnökei, közös megállapodásukat nem fogják megmástitani sem Mayer Ödön dr. ügyvéd, sem Téry Ödön dr. közjegyző, sem Fuchs nagytrafikos kedvéért, mint akik kontrajelöltért utaztak fel — az legalább is bizonyos. A szövetkezett ellenzék pedig nyugodtan nézi ezt a hiábavaló erőlködést, szervezkedik még erősebben, napról-napra gyarapodik s feltétlenül biztosra veszi, hogy *Küffer Béla* dr. hivatalos jelölt zászlaját diadalra juttatja.

A gyulafehérvári szövetkezett ellenzék

újraszervező nagy gyűlését tegnap este 8 órakor lapunk zárta után tartotta. Részletes tudósítást

római büntetőjog a hamis esküről, mint büntendő cselekményről kifejezett rendelkezést nem is tartalmazott, mégis annak büntetőjogi megtartására sok esetben alkalmas módot találtak.

Meg kell jegyeznünk, hogy vannak írók¹⁾, akik a I. Julia Miscella nevű törvényből is a hamis eskü büntetését magyarázzák ki. De ez tévedésen alapul, mert ez a később Justinianus²⁾ császár által eltörölt törvény tulajdonképpen nem a hamis eskü megbüntetéséről, hanem a másodszor férjhez ment és gyermektelenül maradt asszonyt sújtó magánjogi hátrányról rendelkezik.

4. § A keresztény császárok korszaka.

A keresztény császárok idejében a törvények szigorán a méltányosság figyelembe vételével lehetőleg enyhíteni íparkodtak, s irtóztak a régi jognak merév, de biztos elveit alkalmazni, mégis új, életrevaló rendszerral pótolni a régieket nem igyekeztek. Így volt ez a hamis esküvel is, amelynek büntetlensége éppen a főbb esetekben tovább tartott, holott egyes eseteket kiszakították, amelyekre részben súlyos büntetéseket is szabtak ki.

(Folyt. köv.)

1) Mayer S. és Merkel.

2) L. 2. Cod. de indicta viductate 6, 40. („poena hujus modi cessante“.)

tehát nem közölhetünk róla, de annyit jelenthetünk, hogy mindjárt a gyűlés elején óriási lelkesedés mellett Imets F. Jákó apátkanoknokot választották elnöké.

Tanáregyesületünk közgyűlése.

Az erdélyi róm. kath. státus középiskoláiban működő tanárok egyesülete 1906. évi április hó 17. és 18. napjain Csiksomlyón tartotta meg XII. évi rendes közgyűlését. Jelen iskolai évben ez volt már a második kongresszus, amelyet a tárgysorozat fontossága tett szükségessé. Főhatóságunk rendkívül óhajtotta az iskolakönyvek ajánlására vonatkozó kongresszusi megállapodást, s azért az öszel Marosvásárhelyt tartott közgyűlés nagy örömmel fogadta a csiksomlyói tanári testületnek szíves meghívását és elhatározta, hogy a tavasszal itt fogja megtartani évi rendes közgyűlését.

A kies székegyföldnek ősi feszke igazi testvéries szeretettel fogadta az odaérkező kollégákat, akiket a katolikus tanügy és nevelés fontos érdekei elég szép számmal hoztak össze az erdélyi katolicizmusnak — mondhatni — szent helyén. A tartalmas tárgysorozatot egyaránt fontos és érdekes tételeket ölelt föl, amelyek valójában mindenkinek osztatlan figyelmére és érdeklődésére számíthattak. A tankönyvek ajánlása az új tantervek megkövetelte változtatások, valamint a folytonos módszeres fejlődés szempontjából, de meg azért is nagyon fontos, hogy még egyszer alaposan és részletesen megvizsgálják, nem foglaltatik-e bennök olyan valami kitétel, amely akár a tulajdonképeni történelmi igazsággal vagy az iskoláinktól méltán óhajtható katolikus erkölcsi nevelés szempontjaival meg nem egyeznek. Az érzékiség elleni küzdelem ismertetése, valamint az érzékiség elleni védekezés módjainak egységes megbeszélése az igazi keresztény szellemben józan és helyes életre való nevelésnek éppen a magyar pedagógusoktól úgy a külföldi, mint a hazai sajátban megindított problémája. A céllovászat sem valami mellékes dolog, amint azt első hallásra gondolnók, mert a magyar hazának jövőbeni védelmére való kiképzés, meg azután az érzelmei fejlesztése szempontjából is nagy annak a gyakorlati értéke. Az állandó tankönyvizsgáló bizottság megalakítása meg aztán a státus középiskoláiban való gyakorlati tanárképzés mind olyan szükségszerű dolgok, amelyek megemlékik tanáraink külön figyelmét és közremunkálását.

A kongresszus lefolyása, a tárgyalások menete olyan élénk és közvetlen volt, oly terjedelmes olvasottsággal és alapos készütséggel léptek föl az egyes előadók, olyan áttekintők és a dolgok lényegébe vágók voltak a hozzászólások, hogy úgy az elméletek pontosabb és meghatározóbb fixirozása szempontjából, mint különösen a praktikus eljárásra nézve sokat tanulhattak és okulhattak a jelenlévők az előadottakból. Zajosabb viták kísérték a tankönyvek ismertetését, s a kongresszisták mindegyike igyekezett a maga tapasztalati ismereteivel járulni a kérdések tisztázásához. Derült jókedv uralkodott különben mindnyájukon, hiszen egy jó anyának, az egyháznak egyvetértő fiai és az erdélyi római katolikus tanügynek buzgó munkásai, akiket csak az egységes szellem ihlet, s ez a keresztény szeretetnek és összetartozásnak minden törekvésüket átható szelleme. A kereszténység örök eszméinek diadaláért küzdenek mindannyian, hogy Krisztus szellemében való nevelésükkel úttörői legyenek annak az új kornak, amely az erkölcselen felvilágosodásnak és módern hitelenségnek romjain földeríti az igaz kereszténység renaissance-át.

A csiksomlyói tanári testület mindent elkövetett, hogy vendégeit mennél zivesebben fogadhasse és hogy azok az ő körében mennél jobban érezhessek magukat. A csikszeredai alomáson egész kocsisorral várták az érkezőket és mindenkit kellemes szállásra helyeztek el. Két napon át pedig igazi székegy vendégzeregettel látták el az összes kongresszistákat, ami valóban kiemelni való dicséretes tény. Az állandóan ünnepi etkezés ünnepi fényt is kölcsönözött a finevöl tágas termében egybegyűlt és tanácskozásaiban kifáradt tanárságnak. Kedélyes társalgás és tréfa váltották fel a tárgyalások komoly hangját. Közbe díszes felköszöntőkben ünnepelték az erdélyi püspök öccellenciáját, Pál István státusi referent, Pál Antal egyesületi elnököt, Pál Gábor csiksomlyói igazgatót és iskoláink sok más kiváló tagját. Mindnyáján kedves emlékekkel szívünkben hagytuk el karsársaink szíves vendéglátó inteztetést és legyen szabad most egyesületünk ezen hivatalos közgyűlésében is úgy az egész tanári testületnek mint derek igazgatójának a szíves fogadtatásért és bőkezü vendéglátásért őszinte köszönetünket és hálnakát kifejeznünk.

A kongresszuson április hó 16-án délután 5 órakor előkészítő gyűlés előzte meg. Április hó 17-én reggel 8 órakor a kongresszus tagjai ünnepélyes sz. misén jelentek, amelyet Pál István apát, státusi referens tartott. A Szentlélek Úrisen segítségül hívása után délelőtt 8^{1/2} órakor kezdődött a rendes közgyűlés.

A kongresszuson jelen voltak: Az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsának képviselője Pál István apát, státusi referens; Pál Antal igazgató-elnök; Fejér Gerő dr. pénztáros, Riszner Ödön és Kárpiss János Gyulafehérvárról; Bándi Vazul igazgató, Bálint György, Buslig József és Kolozsvári Béla főgimn. tanár Brassóbol; Soó Gáspár igazgató, Fazakas Gáspár, Embery Árpád, Tamás Albert, Kovács János és Pál András főgimn. tan. Székelyudvarhelyről; Rettegi Géza igazgató és Szabó György főgimn. tanár Marosvásárhelyről; Mártonyi Lukács, Kovács Bernardin és Bíró Lajos főgimn. tanár Közdivásárhelyről; Pál Gábor igazgató, Kassai Lajos, Balló István dr., Wolf Károly, Király Henrik dr., Veszprémi József, Ferencz Gyula, Mayer János, Csató János, Erőss József, Dobos Ferenc dr., Iványi Antal, Szlávik Ferenc, Jakab Antal és Stoiber Ottó főgimn. tanár Csiksomlyó; Karácsony József tanítóképz. int. igazgató, Ladó János, Domanyáncz Péter, Zöld Ferenc, Xantus Elek, Zsögön Zoltán tanítóképz. int. tanár Csiksomlyó és Csizsér Pető ny. ig. tanító. A kolozsvári tanári testületből senki sem jelent meg, s így összesen negyvenketten vettek részt a kongresszuson.

Pál Antal, egyesületi elnök a következő beszéddel nyitotta meg a kongresszust:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

A folyó iskolaévben már másodszer jöttünk össze, hogy egyházmegyénk kath. tanításügyéről tanácskozzunk. Igaz, Mt. K., hogy szűk anyagi viszonyaink közt s főleg a mai nehéz viszonyokat tekintve valóban nagy anyagi áldozatokkal tehetjük csak meg ezt. De azt hiszem, mindnyáján zivesen meghozunk minden áldozatot, csak hogy valamilyen megtanuljuk a vallásos, a helyes nevelés tudományát, mely képesekké tesz arra, hogy igaz katolikus szellem hassa át tanítványainkat, és igaz katolikus érzellem töltsük meg növendékeinknek szívét, lelkét és így uralomra segítsük azt a nagy eszmét, diadalra vigyük azta szent jelvényt, melyet éppen e napokban hordo-

zunk körül a nép lelkesedésének feltörő allélujai közbén. Kivált idejöttünk örömmel, hogy itt a Boldogságos Szűz e kiváló kegyelem helyén az Ő tiszta szívének pártfogása alatt tanácskozunk növendékeink lelkitisztaságának megvédéséről s az ő anyai pártfogásába ajánljuk a ránk bizottakat. Örömmel jöttünk ide, hogy itt a hol kegyelmét hőbberben szokta kiárasztani Ő, a bölcsesség széke, ihlesse meg ajkunkat, hogy igen nagymértékben profán napi munkánkba belevigyük azt a meleget, melynél a szív az örök szépségért dobban meg; s kérjük őt, hogy ihlesse meg növendékeink szívét, lelkesítse, hozza szent rájongásba, hogy míg a világi tudományok igazságait tanulják, feltudjanak emelkedni az örök igazságha való elmerülésig. Hiszen minden igazság egy kis szikra annak a végtelen egész igazságnak.

Mélyentisztelt Uraim! Mai közgyűlésünk tárgysorozatában legfőbb helyet a tankönyvek bírálatá, vagy ha úgy tetszik ismeretése foglalja el. Hogy mily fontos e tárgy, azt nem kell e gyülekezetben fejtegetnem. Mert bár kétségbevonhatatlan, hogy a legjobb tankönyv maga a jó tanár, s hogy a jó tanár bármilyen könyv használatával mellettsí tő eredményt elérni, de az is igaz, hogy annyi különböző tehetség mellett, mennyivel mi a nyilvános iskolákban foglalkozunk, a könyv nélkülözhetetlen. Ezért van szükség általában bármily gyakorlatias tanár mellett is a könyvre, de csakis jó könyvre. Pedig éppen ez van kevés.

Hát ha meg a kath. vallásos érzés szemével nézzük a könyveket! Mennyi felmelegítő, emelő dolog hiányzik még a legjobb könyvekből is, és mily könnyen találhatnánk olyan dolgokat, melyek az ismereteknek e fokon megkívánt teljességének kára nélkül, elmondhatnának! Ezért tartom én igen helyesnek, hogy végre a XII-ik közgyűlésen rájöttünk e themának fejtegetésére is s rászántuk magunkat, hogy egyebektől eltérve, intézeteink speciálisan kath. jellegre való tekintetből valahára szemlét tartunk tanítványunk mindennapi étele felett, hogy nincs-e benne méreg valahol, mely az ő lelkeinek ártatlan tisztaságát, hitét támadná meg és így közösen, sokan vizsgáljuk meg és állapítjuk meg, hogy mi való nekünk és mi nem való.

De más okból is fontos a széttekintés a tankönyvek erdejében. Hiszen ma valóságos üzérkedést tapasztalunk a szülők zsebére a tankönyv kiadásnál. Már a tanítás érdeke mellett előtérbe kezdett lépni az üzleti szempont. Ezért is szükség a könyvek megvizsgálása, hogy ha lehetséges és a mennyiben tőlünk függ megakadályozzuk az egészségtelen tankönyv változtatást; mely ellen lépten-nyomon hallani a panaszokat szülők s tanárok részéről. Sőt, mint ismeretes Ausztriában miniszteri rendelettel szabályozták a könyvkiadást, oly formán, hogy csak „öt-öt évi ciklusokban” lehet a tankönyvekből új kiadást rendezni. Ideje volna, hogy nálunk is így történjék és valahára megszűnjék az az anomalia, tán abusus, mit az új kiadásokkal egész a botrányig üznek egyes kiadók, kik pár műszó, vagy szakasz néhány sorának megváltoztatásával annyira visznek üzleti érdekből, hogy ha lehetne felvenkint változnék az új, meg új kiadás. És valjuk be — magunk közt — magunk se vagyunk néha jobbak a diákné vázsnánál.

Az új tanárnak, vagy ha aki más gimnáziumhoz megy át, első dolga igen sok esetben — nem mondom mindég, — hogy a régi tankönyvet — ha esetleg ő azelőtt nem azt használta — az ódság helyéigéll lássa el, sőt még a szegény elől sem menekül meg egy-egy ártatlanul elejtett célzástól. Nagy ideje volna tehát, hogy végre itt is állandóság legyen. Hisz se a

tudományunk nem halad olyan rohamosan, sem az anyagnak a könyvekben való módszeres feldolgozása nem oly elmaradt, s nem is oly óriási lépésekben visz tovább, hogy minduntalan beállana a tankönyv változtatás valódi és ezt hangsúlyozom — s komoly és elkerülhetetlen szüksége.

És még sok mindent felhozhatnék, mi időszertűve teszi ezt a mi mostani tankönyvvizsgáló működésünket.

Ezért örvendék a méltóságos főhatóság hozzájárulásának azon javaslatunkhoz, hogy mai gyűlésünkben egy állandó tankönyvvizsgáló v. bíró bizottságot állítsunk fel, mely a betervezendő szabálytervezet értelmében hivatva lesz, hogy tankönyvváltoztatás esetén szakzerű és tárgyilagossá véleményt mondjon mindég arról, hogy valóban fenforog-e a tankönyvváltoztatás szüksége.

És itt, Mélyentisztelt Uraim! legyen megengedve nekem, minden további felreértés elkerülése és megszüntetése céljából annak a kijelentése még egyszer, hogy sem a mai tankönyvbírálatunk, sem a tervezett állandó tankönyvbíró bizottság felállításának nem akarja megszüntetni a tanárnak eddigi tankönyvajánlati jogát. Ez a főhatóságnak sem volt célja, mikor e kiválás jogával egyesületünket kitüntette, mint ez leírataiból és tárgyalásainkon jelen volt kiküldötöttek szóbeli nyilatkozataiból is világos. Épen, mert az állam nem akarja sem a tankönyv írást, sem az ajánlást megmutatni azzal, hogy oly könyvet nem enged be intézetébe, melyet a saját szempontjából meg nem bírálatott.

Mind ennek csak az a célja, hogy tankönyv ajánlás esetén a szakemberek mondjanak tárgyilagossá ítéletet arról, hogy a behozatalra ajánlott könyv bírja-e az elsőbbségnek és kiválóságnak azon criteriumait, melyek a tankönyv változtatást megengedette és használatlanul kívánatosá tennék.

És én a magam részéről a szakemberek ezen véleménynyilvánításában semmi veszedelmet nem látok, sőt nagyobb biztosítéknak tartom az új könyv jósága mellett, mintha a kérdést csak magának az igazgatótanácsnak kellene eldönteni. És miért?

Az hiszem, a mit mondok oly elemi igazság, hogy azért sem a mélt. igazgatótanács, sem a nagytudományú férfiakból álló tanügyi bizottsága. Sem a bármikori és bármily gyakorlati pedagógus referense nem foghat nekem szemrehányást tenni.

Egyszerűen azért Mt. K.! mert ezek egyikének sem áll annyi idő rendelkezésére, a mennyi szükséges volna arra, hogy évenként áttanulmányozhassák azt a sok s különböző szakba vágó tankönyvet, a melyet és mennyit behozatalra szoktunk terjeszteni; míg a keblünkben kiküldött szakemberek külön-külön elég idővel és szakértelemmel is rendelkeznek arra, hogy megállapíthassák azt, hogy az ajánlott könyv valóban hiányt pótol-e s a kiküszöbölésre ítélt valóban használhatatlan-e. Sőt, Mt. K. a Státusnak magának kellene könyveket iratni intézeti számára . . .

Nem kevésbé sürgető a 3. pont: az érzéki elleni küzdelem megbeszélése. Generációk satnyultak el, testileg s hányan veszték el lelkiileg, míg a nem szorosán vallásos iskola nevelei is átlátták, hogy e kérdéssel foglalkozni s azt megoldani kell, ha a jövő nemzedékek lelki és testi épségét meg akarjuk menteni.

A céllovészet pedig valódi nemzeti erőfejlesztésnek, valódi misszió teljesítésnek tekintem a jövő biztosítására. Legalább másképp nem tudnám az iskola keretébe mi keresni valója

lehetne. De nem akarok a dolgok sorának elebe vágni. Ezeket is csak azért emlitettem fel, hogy alkalmat vegyek magamnak arra, hogy mindnyajokat felkérjem a minél alacsonyabb hozzájárásra s a tárgyalásban való lehető minél általánosabb részvételre, mert csak úgy fogunk eredményes munkát végezhetni. Nem fizűm tehát tovább gondolatomat, hanem mindnyajokat szívből üdvözölve XII. közgyűlésünket Isten szent nevében megnyitom.

A gyűlés elénk tetszettel fogadta a tartalmas elnöki megnyitó beszédet és zajos tapssal ünnepellel népszerű elnököt.

Elnök ezután bejelentvén, hogy a státus igazgatótanácsa Pál István, apát, státusi referenset bízta meg képviseletével, üdvözölte őt ezen kiküldetésében, s egyúttal bejelentette, hogy felszólalni őhajt a kongresszushoz.

Pál István a „Mária-kultusz pedagógiai jelentősége” címen a helyhez és körülményekhez igen találó beszédet intézett a gyűléshez, amelyet az lelkes érdeklődéssel fogadott és meghallgatása után tetszésének zajos kifejezését nyilvánította. (A beszédet egész terjedelmében lapunk más helyen közöljük.)

Az igazgatótanács képviselőjének ezen valóban katholicus érdeku és magasztos szözata után szólásra emelkedett Soó Gáspár, székelvudvarhelyi igazgató, aki a közgyűlés őszinte tiszteletét és mely haláját tolmácsolta úgy az elnöknek ügyesen és kimerítően tájékoztató megnyitó beszédjeért, mint a státusi előadónak alkalomszerű és szép fölszólalásáért, s egyúttal azt ajánlotta, hogy ezen bevezető beszédek a kongresszus kiadványába befoglaltassanak és közrebeocsátassanak, amihet a gyűlés zajos tetszettel hozzájárult. Indítványozta továbbá, hogy a gyűlés táviratilag üdvözölje Püspök urunk ő nagyméltóságát és Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi minisztert, s a következő szöveget hozta javaslatba:

„Nagyméltóságú gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úrnak Gyulafehérvár.

Az erdélyi róm. kath. Státus tanárainak csiksomlyói kongresszusa Nagyméltóságodat, mint kegyelmes főpásztorát szívből üdvözli és mint kedősére főpásztori áldását kéri. A kongresszus nevében:

Pál Antal,
elnök.”

és

„Nagyméltóságú gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak Budapest.

Az erdélyi róm. kath. Státus tanárainak csiksomlyói kongresszusa szívből üdvözli Nagyméltóságodat, mint a nemzeti szellemű nevelés és oktatás régi katonáját és ez idő szerinti vezérét. A kongresszus nevében:

Pál Antal,
elnök.”

A gyűlés nagy lelkesedéssel elfogadta az indítványokat és elhatározta a távirati üdvözlést. (Folyt. köv.)

(kj.)

H I R E K .

— **Hála Husvét napján.** Egyszerű, de fölemelő. Kilyénfalván, husvét napján a falú szereltek, jó plebánosa így szólott a szöszékről: „Nem lenne ma az én és a ti örömetek teljes, ha ez évben az ünnephez még valamit nem fűznék. Örömdetes Alleluja van, előtte sok bűnk és bánatunk volt. Kellott is, hogy legyen, mert a krisztusi szenvedés igen erősen ért minket. Sírva kísértük hazánk sorsát, mélyen könnyezve, éjjel-nappal fájdalommal elmerülve, már a drága

kenetekről gondolkoztunk, melyekkel szent hazánkat, e drága életet adó testet bebalzsamozzuk s így a foszlastól megmentsük. De ime! az a szívből jövő sok ima, az a sok ének meghallgatást nyert s a veszély elvonult. Nem hiszem, hogy valaki lenne, aki a föltámadott Krisztus után, másban lenné örmét, mint hazánk sorsának javult állapotában. Nem hiszem, hogy valaki e haza földjének megszentelt terményét megízlelné azelőtt, mielőtt hálát nem adott volna Istennek. Én részemről a föltámadás nagy ünnepe nem tudnám addig elhagyni az Úr oltárát, míg Istennek hálát nem adnék. Imádkozunk! hálálkodjunk!!!¹⁴ Erre Kristó Károly kántor a Te Deum-ot kezdte énekelni, mire a nép örömkönnyek közt zengte a hálaéneket. Nagyon helyes és szép dolog, hogy a miként a szenvedés és nyomor idején közös kérésekkel ostromoltuk az Eget, úgy most a szebb jövőre hajtva hálát rebegejük a Gondviselésnek rajtunk való könyörületért.

— **Tulipánkert Gyfehérvárt.** Teley Árvédné grófné, a magyar amazonok lelkes vezére f. hó. 17-en a kora reggeli vonattal érkezett férje társaságában városunkba, hogy a tulipán mozgalomhoz csatlakozott hölgyeknek kiosssa a legpraktikusabb nemzeti ellenállás poétikus szímbolomait. Nagyszámú hölgyközönség jelent meg reggel 1/28 órákor az állomáson a grófi pár fogadására. A lelkes női gárda egy kis családban részesült, mert csak az állomáson értesültek, hogy a grófi pár Nagyszébenből, hol hasonló missziót végeztek, már a hajnali 4 óras vonattal érkeztek városunkba. Ez a kis hiba azonban egyáltalában nem volt befolyással a tulipánünnepség lelkes hangulatára. Az ünnepre a délelőtti folyamán a szomszéd Nagyenyed városán megalakult tulipánkert küldöttségeként mintegy 15 úri ember érkezett, akiket a gyfehérvári hasonérzésű magyarok zászlókkal, zenezővel fogadtak az állomáson. A tulipánünnep d. e. 10^{1/2} órákor kezdődött az Európa szálló nagytermében, melyet díszes hölgyközönség töltött be. Teley Árvédné grófné Wagner Sándor fogim. tanár üdvözölte, mint olyan lelkes honleányt, aki a legsötétebb korszakban bontotta ki a nemzeti ellenállás diós lobogóját, melynek nyomán csakhamar megjelent a legszebb, a legillatosabb virág is: a nemzeti kitartás győzelme, melynek jelvénye a tulipán.

Hangoztatta továbbá, hogy a küzdelem nincs még befejezve.

Csak az első esata van megnyerve. A nemzeti háború tovább folyik. A fegyverszünetet erőgyűjtésre kell használni — akkor az egész hadjárt csakis fényes győzelemmel végződhetik.

Teley Árvédné igazi honleányi lelkesedéssel válaszolt az üdvözlésre s rapszodikus melegséggel fejtegette a tulipán mozgalom jelentőségét. Majd Utry Jánosné, a gyulafehérvári tulipánmozgalom kezdeményezője, közönte meg csinos, tartalmas beszédében a grófné önzetlen fáradozását. Fogarassy Albert nagyenyedi tanár a nagyenyedi tulipánkert testvéri üdvözlését tolmácsolta, aposztrófálván Küffer Béla drt a gyulafehérvári szövetkezett ellenlévő hivatalos jelöltjét is, mire Küffer pár lelkes szóban magyarázta meg a tulipán nagy nemzeti jelentőségét.

Teley Árvéd nagyszabású beszédében a nemzeti önállóság feltételeit sorolta fel, hangoztatván, hogy a magyar nemzet a közelmúlt nehéz küzdelemben is megmutatta politikai érettségét, nemzeti ellenálló erejét — habár éppen az u. n. magyarok közül nagyon sokan akadtak nemcsak hitvány Herostatesek, hanem céges patkányok is. Az új rendszernek azonban gondja

lesz reá, hogy ezeket a lángelkiismeretű hazát kötyavetyelő alakokat nyilvántartsa, miként annak idején a hírhedt Rudnay a notorius betörőket.

Éppen Teley Árvéd beszédének végén érkezett hozzá egy helyből küldött sürgöny. A küldötte egy alkotmánypárti (hirtelen megvedlett) szabadelvű és haladópartí) úr volt, aki azért panaszkodott, hogy „az alkotmánypárti érzelmű polgárok feleségeit nem szolitották fel csatlakozásra.” Teley Árvéd gróffilletékes helyéről megkapta erre a felvilágosítást, mely úgy szólt, hogy igen is küldtek mindenféle aláírásra folyosító ívet, de éppen a panaszkodó körből küldték vissza a gyűjtőívet azzal a megjegyzéssel, hogy nincs idejük ilyen munkára.

Különbön Teley A. gr. a panaszkodásra azt a frappáns választ adta, hogy ilyen nagyfontosságú nemzeti mozgalomhoz való csatlakozásra senkire várjon instanciát, hanem csatlakozzék önként — ha szíve diktálja. A haza érdeke közös és általános. Ha veszélyben van, nem várok hívást, vagy nem nézem, hogy ki hív, hanem csatlakozom minden harcölőhöz szívvel, lélekkel.

Ez az igazság! Külömben a telegráms úr panaszkodására azt is meg kell jegyeznünk, hogy a tulipánmozgalom helybeli megindulásakor a helyi alkotmánypártiak még hírehamva sem volt, tehát nem léteztek hozzátartozói ki sem lehetett zárni. Ez is színigazság. Hanem persze most már szükség van valamelyes igazolásra. Csak egy igazolás lehet: Tessék helyi érdekekre való tekintet nélkül a tulipánkerthez csatlakozni, nem pedig mint hirik — „tulipánkert Nr. II.” létesítésén fáradozni. Ha ez igaz: akkor tisztában lehet mindenki!

A tulipánkertnek lapunk mult számában közölt névsorához, mint újabbban jelentkezőket csatoljuk a következőket: Butka Lajosné, Özv. Benedek Zsomborné, Benedek Róza, Berreck Stefí, Benkes Eliz, Bácsi Istvánné, Balázs Árpádné, dr. Cserny Béláné, Ditrich Istvánné, Dabolyi Béláné, Gyulafi Albertné, Kolozsvári Géziáné, Keresztély Károlyné, Lenard Józsefné, Löw Emilné, Maksai Nina, Müller Felixné (Zalatna.) Pokker Jánosné, özv. Papp Mihályné, Petres Rezsóné, Prohászka Terka, Rác Györgyné, Stoifer Leontin, Serbán Istvánné, Sebestyén Istvánné, Tath Jánosné, Ungár Albertné, Varga Irma, Vermes Jánosné, Vizi Károlyné. Összesen: 148.

— **Az Alsófehérmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület** április hó 26-án Türben, a róm. kath. iskolában tartja tavaszi rendes közgyűlését Kóródy Péter dr. elnöklete alatt a következő tárgysorozattal: 1. Isteni tisztelet. 2. Gyakorlati tanítást tartanak órarend szerint: Gál Miklós plebános és Veress Dónát tanító. 3. Elnöki megnyitó és a hivatalos átiratok előterjesztése. 4. Az utolsó gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. A népiskolai nevelés feladata a kivándorlás megszüntetésére. Felolvassa Tombácz Vendel tanító. 6. A gyakorlati tanítások megbírlása. 7. Jelentés a beérkezett pályaművekről. 8. Pénztárnoki jelentés. 9. Tisztújítás. 10. A következő gyűlés helyének és idejének meghatározása. Indítványok.

— **Az alkotmánypárt megalakulása** Gyfehérvárt f. hó 18-án ment végbe. A tisztikar közvetkezőleg alakult meg. Elnök: Fábíán Sándor nagyprépost, társelnökök: Mayer Ödön dr., Téry Ödön dr. Jegyzők: Deutch Mór dr., Felszeghy Lajos dr., Roska Miklós dr. városi h. tanácsos. A 40 tagú végrehajtó bizottság elnöke: Ávéd Jákó. Az alkotmánypárt vezetőmbereiről,

kik azelőtt 10 próbás tisztaisták voltak (kivéve Fábíán S. nagyprépost urat, aki a szerencsésen kimúlt szabadelvűpartinak sohasem volt híve s a városunkban lefolyt választásokban sohasem vett aktív részt) egy helybeli nem politikai lap így ír: „A szabad és tiszta választás híveinek ismerjük őket.” Igen, kétségtelenül úgy ismerik őket városunkban — miért kell tehát ezt így külön hangsúlyozni?!

— **Helyreigazítás.** A mult számban megjelent „Misszió Ozsdolán és Gelencén” című közleménynek ezen mondatát: „A templom, mely egész héten üres volt és vasárnap is a szt. mise alatt ha megtelt, — most mindennap reggeltől estig tele volt emberekkel, — sokan felfeértették. Sokan megtámadták az illető lelkészeket, hogy a misszió előtt nem volt hitélet stb. Nehogy a szegény jó népet meggyanúsítsák, kijelentem, hogy itt a gelencei új templomról esett szó, a hol tudvalevőleg csak vasárnap és ünnepeken van szt. mise, mert hétköznap a régi templomban tartatik. Nagyon természetes, hogy így egész héten üres az új templom. „Vasárnap a szt. mise alatt ha megtelik”, mert akkora templom, hogy a mikor az egész község ott van, akkor sem telik meg egészen. A misszió azonban részt vett mind a három község, ekkor sem mondhatjuk, hogy tele volt. Egyébiránt kár is ilyen dolgokról cikkezni. Én részemről nem fogom meg egyszer megtenni. (Sőt kérjük szives tudósításait ezután is! Szerk.) Olasz András.

— **Alkoholelles mozgalom.** Bálint Sándor kántortanító Marosjáról a ker. mértékletességi társulata 20 tagot jelentett be, 17 első osztályút, 1 második és 2 harmadik osztályút. Az eddig bejelentett tagok száma: 442. Kérem a bejelentéseket a többi hitközségből is. A kinek gyűjtőív kell, kérem jelezni, azonnal küldök. Szabó György.

— **Színház.** Heves Béla az első erdélyrészi színikerület igazgatója jönevű, s jól szervezett társulatával husvét első napján kezdte meg előadásait városunkban. Heves Bélát ismerjük már a mult évről s tudjuk, hogy a vidéki színi direktorok egyik legambiciozusabb tagja, aki sok áldozatot hozott, hogy társulata az átlagos szinten felül emelkedjen. Kár, hogy városunk a nemesebb szellemi élvezetek terén is hátra van szorítva, amennyiben a társulat előadásait összevissza 15 napon át élvezheti. A társulat előadásainak érdemleges bírálatába jövőre bocsátkozunk.

— **Társas kirándulás Bukarestbe.** A folyó év nyarán Bukarestben megnyíló román nemzeti kiállítás iránt különösen az erdélyrészi magyar társadalom körében élénk érdeklődés nyilvánulván, ez arra indította Maros-Vásárhely város társadalmi vezető férfait, hogy az erdélyi részeken egy társas kirándulást szervezzenek. A társaság a már megállapított program szerint július hó 6-án délután 4 órától kezdve a Drexler-féle kávéházban találkozik és Brassóból másnap reggel, esetleg külön vonattal utazik el. Utközben pár órai tartózkodásra megállapodik Sinaiban és a délutáni órákban érkezik Bukarestbe. A román fővárosban három napot tölt. A vasúti jegy ára Predeáltól Bukarestig és vissza rendes áron is a gyorsvonaton I. osztály 22 frank 60 cm. II. oszt. 16 frank 10 fillér. De reméljük, hogy külön vonattal itthon is és Romániában is olcsóbb lesz. Elszállásolásról a bukaresti Magyar Társulat gondoskodik. A Bukarestben tartózkodást ki-kik tetszése szerint megnyújthatja. A visszautazás ugyanazon az utvonalon történne tetszés szerinti időben. A kik Románia más nevezetességeit is megakarják nézni, azok július 11-én reggel Bukarestből kiindulva Giurgevóba mennek. Innen

a Duna tulsó felén meglekintik Rustsuk bulgár várost is. Guirgevótól hajón megy a társaság Csernavodüg, innen pedig vasuton Konstanzta feketetengeri kikötő városba. Visszajövet Galatz dunai kikötő várost tekintjük meg, honnan Marasestün, Adjudon és Gyimesen át térünk haza, vagy a bő borvizű és üde fenyes levegőjű székelű fürdő valamelyikében megpihenünk. Az alatt irt bizottság — mihelyt az adatok beérkeznek — részletes uti programot és költségkímutatást állít össze és ad ki a látni valók rövid ismertetésével. Addig is az érdeklődők részvételüket Maros-Vásárhelyre a bizottság bármelyik tagjának bejelenthetik. E kirándulásnak politikai tendenciája nincs. Nem akar egyéb lenni, mint a szomszédsg iránti rokonszenv megnyilatkozása és egyben dokumentálása annak, hogy a magyar társadalom elismeréssel van Romániának néhány évtized alatt nagy kitartással és önfeláldozással elért haladása iránt s a jól végzett munka nevezetes örömnepén ezzel a figyelemmel egyszerűsind kötelei társadalmi tényét is gyakorol. Másfelől az ott látandókban tanulni és okulni is akarunk, de legfőképpen kezdés is akar ez lenni a közöny megtörésére, mely a magyar és roman intelligens társadalom között csodálatosképpen eddig fennállott. Ha ez sikerül, akkor kölcsönösen jó szolgálatot teszünk egymásnak, mert a sok félreértés, mi a szomszédsg két nemzetbeli társadalom közöledését lehetetlenne tette, megszűnhetik. Egyben azt a mulasztást is pótolnunk kell, a mit künt lakó vereink iránt elkövetünk azzal, hogy feljűnk nem néztünk. Pedig ezek a román magyarok érdemesek a figyelemre, mert nem kell felednünk, hogy Románia fejlődése alapjainak megvetésénél ők is jelen voltak. A román kisiparnak első uttörői székelűk voltak s így a nagy nemzeti alkotásban, melyben gyönyörködünk módunkban lesz, némi részük nekik is van. Ez a tömeges kirándulás tehát a jelen viszonyok között, — mert nem kizárólag csak a látnivalókért rendeztetik — a szokottna nagyobb jelentőséggel bír s ha az őszinte barátságos szándék megértésre talál, annak jövőre is kihatása lesz. Mi reméljük, hogy nagyon sokan fogunk elmenni. Közlelebbi felvilágosítással a bizottság bármelyik tagja készséggel szolgál. A rendező bizottság nevében: Bedőházy János, László Gyula, Sebess Dénes dr., Fenyvesi Soma dr., Szentgyörgyi Dénes.

— **Óriási szerenésatlenségek** történnék napról-napra a bányákban. Majd a rettenetes bányalég, majd a tűz pusztítja bennük az embereket. Itt összeomlik egy tárna, amott víz tölul az aknába és mégis mindennap sok ezer bányász száll alá a mélységbe, hogy megkísérlelje a szerenésjét. A bányász sokat tesz kockára és sovány a szerenésje. Mennyivel inkább kötelelősgünk tehát megragadni minden alkalmat, ahol kevés kockázat mellett nagy szerenésére lehet reményünk. Ilyen alkalom nyílik most is, midőn esetleg egy millió koronát nyerhetünk Havas Testvérek hírneves budapesti bankházából való osztálysorsjegyen, a melyek helyben Volez Bálint könyvnyomdájában kaphatók. Bövebbet a hirdetésí rovatban.

A gyulafehérvári központi oltáregyesület kiállítására.

Mintha csak valami kedves meglepetést akart volna szerezni a halálon diadalmaskodó Úr Jézusnak, épen Nagyszombaton, a feltámasztás körmenete előtt nyitotta meg kegyelmes püspök urunk a Központi oltáregyesület egyházi készleteinek kiállítását.

A főpásztor a zárda kapujánál a központi igazgató papi segédlettel fogadott. A teremben rövid beszédben felkérte az igazgató püspök atyánkat a tárgyak megszentelésére és a kiállítás megnyitására. A titokzatos női izléssel elrendezett tárgyak megszentelése, illetőleg magadása után halás köszönetét fejezte ki mindazok iránt, kik ezen kiállításra — bár a legcsekélyebb mértékben is — közreműködtek.

Hangyaszorgalmukért fizessen meg nekik. Az, kinek a kedves áldozatoeskkákat hozták. E kis ünnepélyt a zárdanövendékek éneke nyitotta és zárta be.

„Örömmel nyitom meg — úgymond — a kiállítást, hogy az emberek elismerése is jutalmazza a nemes fáradozókat s hogy mindazok, kik ezt a kiállítást meglekintik, az Isten iránti áldozatos szeretetre buzdujanak.”

Igy részesült e sorok írója is azon kedves szerenésben, hogy azt a sok-sok drága és gyönyörű valamit meglekinthette. Megusom am azt is, hogy felig-meddig hivatalból állítottam be a kiállításra. Ugyanis megelőzőleg elővett kedves lapunk szerkesztője s rám parancsolt, hogy írjak valamit erről a dolgról.

— Jó (mondám), — de nem jó (gondolám.)

Mert hát ugyan, hogy írjak én kritikafele jelentést, mikor a kritikát csak a magyar irodalomból tanultam diakoromban?

Csakugyan nehéz szívvel léptem be a kiállítási terembe. Komoly voltam szörnyen. (Azt az egyet tudom, hogy a kritikusnak illik a komolyság.) Csak épen szeműveget nem tettem.

Hanem, alighogy rátekin tettem arra a sok holmira, egy pillanat alatt kiestem a szerepemből. És a rendkívüli kiadású kritikusból lett — egy közönséges bämészködő bämülő.

Az ajtóval szemközt kicsiny emelvényen áll a Szüzanya szobra. Előtte három szentségtartó. (Már engedjenek meg, kérem, a holló is a fényeset látja meg leghamarább.)

Ne drukkoljon az a három név ott a szentségtartó talpán. Én most a balkéz vagyok. Már pedig írva vagyok: „Ne tudja balkezed, mit ad a jobbkezed.” Elég, ha tudja az Isten. Hiszen amugy is ő fizet meg érte.

Ugyszintem nem árulom el a csinos ciboriumok, keresztelő kézlekek, gyertyatartók, corporalek stb.-stb. alá irt neveket. (Mindent nem tudok felsorolni, mert a vezetők épen akkor rukkoltattak kifelé, mikor legjobban belemerültem a bämülésba.)

Azt sem írom ki ide, hogy láttam casulákat, karingeket, stolákat, albákat, melyek nemesek azt árulták el, hogy gyöngéd kezek hangyaszorgalommal s anygaltürelemmel dolgoztak rajtuk, hanem elárulták ezeknek a szorgoskodó kezeknek tulajdonosóit is.

Épen nagy apparátussal bämültem egy remek felborromaei casulát s magamba kísütöttem, hogy ez szép. De hogy miért szép — arra a magam eszéből felelni nem tudtam volna, ha egy jószívű „önagysága” a hátam mögött meg nem fejtí ugyanazt a fogós kérdést egy bátorosabb társamnak.

S a mint ott állottam és körülnéztem (mert nem tudtam már, hogy mire nézhetnek szivesebben) valami jószágos érzés lapzózkodott a lelkembe. Ezeknek a ruháknak és tárgyaknak oly különös illata van: lehet, hogy a szeretet, lehet, hogy az áldozat, lehet, hogy a hála illata.

Nem tudom. De mindegy, akármelyiké. Egy bizonyos: hogy lelketemelő, szívemesítő illat.

Elöttem annak a hónapokon keresztül tartó apró-cseprő, de rémitően fárasztó munkának a képe, melyet csak női szívósság vállalkozhatik — és a melyet csak az örök-Szeretet képes ellátni kitartással.

Elöttem a gazdagok gazdag ajándéka, a szegény asszony két fillérje s én mindkettőből csak egyre tudok következtetni: a krisztusi szeretetre.

Arra a szeretetre, mely a ruhától megfosztott Megváltót ruházza, mely a durván lábbal tiport Oltáriszentségnek hajlékot, menedéket nyujt.

Arra a szeretetre, mely a világ örömeit kerüli, hogy Jézus Krisztusért valamit fáradszon, arra a szeretetre, mely a szegény falusi templomok egyszerű híveinek gyermekek örömet szerez a fenyes, diszes ruhácskával, mit nemsokára mindenfelé szállít a posta.

De nem is marad el a jutalom. Sok-sok szegény templomban fognak a jószágos hívekért imádkozni, melyek egy kiesít elfaradtak talán az aprólel munkában.

Sok egyszerű szív fog felsőhajtani Istenhez, hogy áldja meg azokat a gazdag sziveket, kik vagyonukat nem sajnálták az Úr Jézusra költeni.

Sok hívő fog azzal a szándékkal menni templomba, hogy áldást kérjen az égből azokra a lábakra, melyek e szent ügy érdekében csak egyetlen lépést is tettek.

Ez a sok ima, ez a temérdek hála mind a tiétek, a tiétek, kik ebben a kiállításban részt vettetek.

És legyen elég ez a titkos köszönet.

A nyilvános pedig nem a lapokban jelenik meg. Nem! Majd az ítelet napján maga a felruházott Üdvözítő fog nyilvánosan köszönetet mondani nektek, midőn így szól: „Jöjjetek, Atyámnak áldottai! bírajtok a világ kezdetétől nektek készített országot, mert éheztem és ennem adtatok; szomjuhoztam és innomadtatok; jövevény voltam és befogadtatok engem; mezítelen voltam és befödőtetek engem.” (Math. 25, 35—36.)

Végül azt is elárulom, hogy e szép tárgyakat oly finom izléssel és megkapó csoportosítással a jó nőverek rendezték el s ők is vették le újból. Isten fizesse meg nekik bämülatos fáradozásukat.

A moloch.

Általános tapasztalat, hogy az alkohol túlságos élvezete feldűlja a családi életet, a családi élet tüzhelyét pokollá változtatja, hol reggeltől estig, estétől reggelig káromkodás, szitkózás, átkozódás hangzik, ly fertőző légkörben a gyermekek elvadulnak és az erkölcsatlenség fertőjébe slyvednek.

A sok közül egy esetet írok le figyelem keltés végett, hogy lássa be mindenki: itt tenni kell, a keresztény mértékletességi társulatot mint mentő üdvserget haladék nélkül minden hitközségben szervezni kell.

Erdőszenyel községben történt a mult héten, hogy Aszalos Zsuzsa részegesnő a legkegyetlenebb módon agyonverte fejszével szintén részeges férjét Aszalos Károly kovács mesterembert. Ily rettenetes vége lett a folytonos részegeskedésnek s így dűlta fel a családi életet az alkohol s maradtak a gyermekek atya, anya nélkül.

Ezen megdöbentő esethől világosan látszik, hogy a szeszes ital túlságos élvezete a gyöngéd női nemet is kegyetlen vadállattá teszi, előli benne a belátást, elméjét sűrű fátyol borítja, megszűnik a körültekintő, előrelátó, a multból a jövőre következtető tehetség. A szívből kihál minden nemes érzés, az akarat a jóra egészen meggyengül. Így történnek a családi katasztrófák, sok családnak kipusztulása.

Az elválásokat is nagyobb részben az al-

kohol idézi elő, a vadházasságokat is az tenyészti. Pálinkára a legutolsó cigánymunkásnak is van pénze, de arra, hogy családi életét rendezze, nincs egy pár koronája. Minden egyébre sajnálja a szenvedélyes ivó pénzt, csak egyre nem: az italra. Kedves gyermekét iskolába adja s ha valami tandíjt, nyugdíjilletéket kell fizetni, könnyű kell venni, kész fellázadni minden rend ellen, szitkózódik, hogy így meg úgy nem győzi a fizetést, nem lehet megélni, már ki kell költeni és később felóra mulva szórja pénzt az alkoholra, reszket, reszket örömben, hogy legkedvesebb bálványának hódolhat, azt élvezheti.

Oly helységben lakom, mely nagy közlekedési vonalba esik, a szegény vándorok állandóan kéregetnek, folyton tartó alkoholista népség vándorlása van, szomorú de tanulságos alakok, ha időm engedi kikérdezem őket, puhatolom a züllés okát s mondhatom mindeniknél az ok az alkohol. Nemesak iparos munkások, hanem előkelők is megfordulnak: egykori dűsgazdag báró, előkelő földbirtokos úr, sok gazdatiszt, hivatalnok, színész, gépész stb. stb. Oh mennyi puffadt, sápadt, eltorzult arc, révedező tekintet! Sokan bevallják ivási szenvedélyüket, de legtöbb a szemmel látható és szagolható valóságot tagadja, sőt olyan is találkozok, ki haragszik, de egy 10 vagy 20 fillére csakhamar lecsillapítja: mikor ezt megkapta, gyorsan menekül s már néhány pere mulva a korsóban megelégtelen iddoggálja a pálinkát. Ez is egy tátongó seb társadalmunkban! A szegény vándorlók kérdése sürgős rendezést követel. Tovább így nem maradhat. Ezek számára minden vármegye területén munkatelepet kell felállítani szanatóriummal egybekötve. Oly rohamosan emelkedik minden vidéken a munkadíj, hogy az internáltak saját munkájukkal fentarthatnák magukat.

Folyó hó 9-én reggel bejött hozzám egy intelligensnek látszó fiatal ember, hangsúlyozott „Dicsértések”-kel köszönt. Arc sápadt, ruhája kopott, cipője lábából kifordult. Szánalmas hangon szól: „Kérem én negyedéves jogász voltam a budapesti egyetemen, a januári tüntések miatt kiesaptam és azóta szánalmas életem van: egy ideig cimirással tartottam fenn magamat, máre. 11. napjától jövök Budapestről gyalog, étlen szomjan, most is nagyon éhes és fáradt vagyok, kérek egy kis segélyt.” Mely fájdalommal néztem a kétes alakot s így szóltam: „Ön itt mondhat nekem bármit, de nem hiszek, képzelje a multkor is a tiszteletra méltó tanítói címet viselő egyén járt itt, megebédeltettem és azután nagy hazugsággal kölcsön kért 14 koronát, adtam, de nem küldötte meg. Igazolja magát valamivel!” „Kérem” szól „én nem tudom magamat semmivel igazolni, mert kénytelen voltam indekszem zálogba tenni, az éhség kényszerített, de higgyen nekem Ft. úr, én igazat mondok.”

„Tudja mi, maga alkalmas anyag lesz a Moloch számára, adok 1 koronát és reggelit, de engedje meg, hogy névleg kiírjam önt az újságba, mert tudja meg, én nagy harcban vagyok a részegeskedési szenvedéllyel. Szokott-e maga mulatozni?” „Hogyne kérem, amikor csak tehettem, mindig mulattam, az már a jogász élethez tartozik.”

„Tehát megengedi, hogy névleg kiírjam?” „Kérem, azt talán mégse, mert még számítok valami állásra.” Ebből láttam, hogy mégsem egészen hazug, mert költethet volna valami álnévet s azt diktálhatta volna fel, az őt nem zavarhatta volna. Csak a kezdő betűket engedte meg.

Kérdésemre elmondotta, hogy L. M.-nak hívják, 20 éves. Atyja L. M. Cs.-ban felső népiskolai tanár, anyja K. J. szintén ott állami

elemi iskolai tanítónő. Nem akarnak róla tudni. Azért kénytelen ily nyomoruságosan tengetni magát. Ezen beszélgetés közben jön be számomra gondnokom, jó módú székely gazda, kinek 6 gyermeke van 4 fiú, 2 leány. „Nó rosszkor jön megyebíró! Ne érdeklődjek ezen fiatal iránt!” Látja, mondom a fiatalnak, ezen tisztességes, jó módú székely gazda-ember magát látva és hallva hűdalkodik, hogy két legényfia közül egyiket sem taníttatja. S miután a gondnok észre vette, hogy a fiatal kinek-minek adja ki magát, így szólott: hála Istennek, hogy egyik fiamat sem adtam felsőbb iskolába, a kisebbek közül sem adom egyiket sem. Legyenek ők tisztességes gazdaemberek. De erre én sem hagytam magamat s mondom: mégis a Jósikát beadjuk, mert ő határozott abstinens. Ha nem volna az, akkor én sem biztatnám.

Odaadtam a koronát és reggelit rendeltem a vándor fiatalnak, a gondnok is adott 20 fillert.

Megjegyzem, hogy a fiatal beszéde, megjelése, fellépése, illetudása megengedte, hogy jogásznak tartjuk. De az alkohol szegényt koldussá tette!

Szabó György.

A szerkesztő üzenetei.

K. I. Csátószeg. A kérdéses hely egész komolyan úgy értendő, mert az a bizonyos rész, idézet egy, a 70-es évekből kelt püspöki körlevélből. Idézetet pedig megváltoztatni még a koronaérték érdekében sem lehet.

P. Kérünk erről a tárgyról valamelyes konkrét javaslatot, az eddigi hiányok felsorolását, az orvoslás módjainak rendszeres előterjesztését. Akkor szívesen állunk rendelkezésre. A beküldött formával azonban nem használhatunk az ügynek.

P. K. B. A beküldött versnek sorát ejtjük.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékek és az olajlaknak sajátja — elkerültek. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyyal feltörhető, anélkül, hogy elvesztesse fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a padlót s egyáltalán fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen befűd minden foltot, korábbi mázolás, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bémázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögletű 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9 1/2 marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója

FŐRAKTÁR:

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

Meglepő jó hatásának bizonyult

írja **Kossuth Ferenc, dr. Rózsaffy Alajos** a budapesti m. kir. államrendőrség főorvosa, **dr. Tóthfalussy Gyula** a MÁV. h. főorvosa, **Hindy Szabó László** belügym. tanácsos, **báró Bánffy Farkasné**, számtalan előkelő orvos stb.

A SZÉKELYHAVASI

INDASZESZ

(SŐSBORSZESZ.)

esűz rheuma, fejfájás, tagszagatás és mindennemű meghűlésből eredő bántalmak ellen.

Gyulafehérváron kapható: **Fröhlich Gyula** gyógyszerárban, **Schlesinger Testvérek**, **Petri F. Vilmos**, **Lobstein Lázár** uraknál.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkezen.

HAVAS TESTVÉREK
 Budapest, V. Lipót-körút 17.
 Mindegyik banktegy-
 letet előnyösen teljesít
HAVAS TESTVÉREK
 budapesti tőzsde tagok
 bankházak
 Budapest, Lipót-körút 17.
 Tőzsde utódítások
 ingyen és bérmentve.

Sorsjegyek részlete.
 Köicsönök sorsjegyekre.
 Értékpapírok váltale és
 eladása.

Tőzsdei megbízások az
 összes főzsdékre.

$\frac{1}{4}$ sorsjegy
 3 korona.

A nagy kereslet miatt újabb 15000
 sorsjegyet bocsátottak ki!
 Így ezen valamint a régi sorsjegyek kaphatók
 Budapest, V. Lipót-körút 17.
 hírneves bankházában, ahol már számos nagy nyeresémet nyertek.
 Ily szerencsés sorsjegyek helyben kaphatók **Volz Bálint** könyvnyomdájában.
 Több nyeresémet mint eddig! Főnyeresémet **Egy millió.** Vásároljunk mielőbb!
 $\frac{1}{4}$ sorsjegy
 150 kor.

Török a szerencse kovácsa!

Felülmulhatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt 25 millió koronánál több nyeresémet fizettünk ki nagyrabesült vevőinknek; ezek között a két legnagyobb nyeresémet, és pedig:

kétszer a nagy jutalmat, a **600.000** koronás főnyeresémet, a legnagyobb **4.00.000** koronás főnyeresémet, továbbá 5 á 100.000, 3 á 90.000, 2 á 80.000, 3 á 70.000, 3 á 60.000, több 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 1.000, 500 koronás és egyéb nagy nyeresémet.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztály-sorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 18-ik új magyar osztály-sorsjátékban

◀▶▶▶ **125.000** sorsjegyre **62.500** pénznyeresemény jut ▶▶▶▶
 és összesen **16 millió 457.000** korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Rendelje meg a neve m llett
 álló szerencseszámot!

Sok pénz szépe varázsolja az életet! Talán meglepi a férj a feleségét vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjegy megvételé által egy főnyeresémnyet. A vetetlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencses vetetlen folytán a neve mellett számot eltalálta, melyre egy nagy nyeresémet jut.

Adam, Adel	4040	Dezso, Erzsébet	6411	Ivan, Jelen	12205	Otó, Melania	23441
Adolar, Agnes	6314	Ede, Eszter	9868	Jakab, Jozsa	29284	Ódán, Marczisz	20989
Adolf, Anoa	3307	Elek, Etel	19821	János, Judith	29983	Pal, N szil	24236
Agoston, Amália	19132	Elmer, Flóra	20589	Jena, Juliska	24236	Peter, Olga	24277
Aladar, Anna	20445	Emil, Franciska	22032	József, Karolin	24235	Pista, Paula	28875
Albert, Aniolia	12619	Endre, Frida	24252	Kálnán, Katiuka	28874	Richard, Penigie	32719
Alfred, Apollonia	24255	Erao, Genoveva	24363	Károly, Katalin	29334	Robert, Petronia	35549
Amos, Aranka	24255	Perenc, Gertrud	29333	Kornel, Klara	35318	Rudolf, Piroksa	37411
Ambrus, Berla	24251	Frlyes, Gabr ella	34933	Kristof, Kleitid	36825	Salamon, Regina	38164
András, Blanka	34352	Philp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38138	Samu, Rozsita	38238
Antal, Borbála	36151	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38226	Salamon, Rozalia	41921
Arnold, Boriska	37124	Gáspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	88391
Arpad, Bettli	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arthur, Bella	41794	Gera, Hermína	51398	Lorinc, Lenke	84738	Tibor, Szerena	88049
Aurél, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leonia	86914	Imaner, Izsztoria	92773
Aula, Cecília	84369	Gyula, Ibolyka	84780	Markus, Lidia	93670	Tivadár, Teréz	123563
Balázs, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	92919	Márton, Lina	101939	Tobias, Terns	123564
Bálint, Dóra	86965	Hendrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123598
Bernadus, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123591	Mihály, Lujza	123591	Viktor, Veronika	123516
Bela, Cecilia	106999	Hugó, Ika	123596	Niklós, Magdolna	123519	Vimos, Viktoria	123520
Benedek, Eufemia	123515	Ignác, Iren	123546	Niksa, Melvin	123514	Vince, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illes, Irma,	123510	Nór, Marait	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Daniel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Maria	5483	Zsigmond, Zsuzsanna	123522
David, Eva	123517	István, Janka	3512	Orbán, Martha	8826		
Denes, Eveliz	5637	Izidor, Johanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Legnagyobb nyeresemény esetleg 1.000.000 korona;
 továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeresemény 400.000, 1 á 200.000, 2 á 100.000, 2 á 90.000, 2 á 80.000, 2 á 70.000, 2 á 60.000, 1 á 50.000, 3 á 40.000, 3 á 30.000, 6 á 25.000, 9 á 20.000, 13 á 15.000, 44 á 10.000 korona és még sok egyéb nyeresemény.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:
 $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt. —.75, Vagy K. 1.50; $\frac{1}{2}$ eredeti sorsjegy frt. 1.50 Vagy 3 korona.
 $\frac{1}{2}$ „ „ „ 3. —, „ „ 6.—; $\frac{1}{4}$ „ „ „ 6.— „ 12 „

A sorsjegyeket utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

●●●●●● folyó évi április hó 22-ig ●●●●●●

hozzánk bizalommal beküldeni, miután fenti szerencseszámok gyorsan elfogynak.

TÖRÖK A. és TSA

± Sürgőnyezim: ±
 Törökek, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körút 46 a. I. fiók: Váci-körút 4 a. II. fiók: Múzeum-körút 11/a.

